

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖZEL EĞİTİM DERGİSİ

Cilt : 17
Sayı : 1
Yıl : 2016

Ankara
2016

ANKARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖZEL EĞİTİM DERGİSİ

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education

2016

Cilt: 17

Sayı: 1

Nisan, Ağustos, Aralık aylarında olmak üzere yılda üç kez yayınlanmaktadır.

Yayın Türü

Akademik-Bilimsel Dergi

Yayın Sahibi

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Adına Fakülte Dekanı
Prof. Dr. Fatma HAZİR BIKMAZ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU

Editör

Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU

Editör Yardımcısı

Yard. Doç. Dr. Bahar KEÇELİ KAYSILI
Öğr. Gör. Dr. Meral Çilem ÖKÇÜN AKÇAMUŞ

Teknik Koordinasyon Sorumluları

Araş. Gör. Şeyda DEMİR
Araş. Gör. Zeynep BAHAP KUDRET
Araş. Gör. Gamze ALAK

Akademik Danışmanlar Kurulu (Soyadına Göre Alfabetik Sırada)

Prof. Dr. Funda ACARLAR	Prof. Dr. Sema KANER
Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE	Doç. Dr. Necdet KARASU
Prof. Dr. Füsün AKKÖK	Prof. Dr. Tevhide KARGIN
Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN	Yard. Doç. Dr. Bahar K. KAYISILI
Prof. Dr. Ayla AYSEV SOYKAN	Prof. Dr. Gönül KIRCAALİ-İFTAR
Doç. Dr. Hatice BAKKALOĞLU	Prof. Dr. Ahmet KONROD
Doç. Dr. Berrin BAYDIK	Prof. Dr. Paul MILLER
Prof. Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK	Prof. Dr. Elif TEKİN-İFTAR
Prof. Dr. Figen ÇOK	Prof. Dr. E. Rüya ÖZMEN
Prof. Dr. İbrahim H. DİKEN	Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK
Prof. Dr. Dilek ERBAŞ	Prof. Dr. Bülbin SUCUOĞLU
Doç. Dr. Cevriye ERGÜL	Prof. Dr. Jane SQUIRES
Prof. Dr. Süleyman ERİPEK	Prof. Dr. Seyhun TOPBAŞ
Doç. Dr. Kimberly GILBERT	Prof. Dr. Yıldız UZUNER
Yard. Doç. Dr. İ. Birkan GÜLDENOĞLU	Prof. Dr. Nihal VAROL ÖZYÜREK

Sürdürüm ve İletişim

Tel: 0 (312) 363 33 50 / Dahili: 3008-3013-3021 Fax: 0 (312) 363 61 45

E-posta: ozelegitimdergisi@gmail.com

Bu dergi 1995 yılından beri hakemli bir dergi olarak yayınlanmaktadır.
Tüm hakkı saklıdır. Bu derginin tamamı ya da dergide yer alan bilimsel çalışmaların bir kısmı ya da tamamı 5846 yasanın hükümlerine göre Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanlığının yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

İÇİNDEKİLER

Araştırma Makaleleri

- Emel ERTÜRK MUSTUL* İşitme Kayıplı Çocuğu Olan Bir Annenin Etkileşim Davranışlarının Aile Eğitimi
Zerrin TURAN Bağlamında İncelenmesi 1
Yıldız UZUNER
- Charikleia NTOLIOU* “Sınıf Genelinde Akran Öğretimi” (SGAÖ) Stratejisinin Karma Öğrenme Yeterlilikleri /
Efthymios PAPATZIKIS Yetersizlikleri Olan Öğrencilerin Devam Ettiği İlkokul Sınıfında Etkililiğinin İncelenmesi:
Vassiliki PLIOGOU Bir Vaka Çalışması 23
- Ceyhan SERVİ* Gelişimsel Yetersizliği Olan Çocukların Annelerinin, Dil Edinimine ve Dilin
Desteklenmesine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi..... 43
- Cem ASLAN* İşlevsel Görme Aktivite Programı ile Az Gören Çocuğun İzleme Becerilerinin
Salih ÇAKMAK Geliştirilmesi 59
- Yasemin DOĞAN* Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ve Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Anne-Çocuk
Selda ÖZDEMİR Etkileşiminin Karşılaştırılması 79
Ömür GÜREL SELİMOĞLU
Gökhan TÖRET
Ufuk ÖZKUBAT
Ayşe Tuba CEYHUN DUMAN

Kongre ve Sempozyum Duyuruları

Özel Eğitim Dergisi Yazım Kuralları

Hakemler Kuruluna Teşekkür

İsteme Adresi: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

06590 Cebeci - ANKARA

Tel: 0 (312) 363 33 50/3008-3013-3021 **Faks:** 0 (312) 363 61 45

CONTENTS

Research Articles

- Emel ERTÜRK MUSTUL* Evaluation of the Interactive Behaviors of a Mother with Her Child Who Have a
Zerrin TURAN Hearing Loss in the Context of Parent Guidance Process 1
Yıldız UZUNER
- Charikleia NTOLIOU* Investigating the Effectiveness of “Classwide Peer Tutoring” (CWPT) Strategy in a
Efthymios PAPTZIKIS Mixed Learning (Dis)Abilities Primary School Classroom: A case study..... 23
Vassiliki PLIOGOU
- Ceyhan SERVI* Examining the Views of Mothers Having Children with Developmental Disabilities on
Language Acquisition and Supporting Language Development..... 43
- Cem ASLAN* Improving Tracking Skills of Child with Low Vision with Functional Vision Activity
Salih ÇAKMAK 59
- Yasemin DOĞAN* A Comparison of Mother-Child Interactions of Children with Autism Spectrum Disorders
Selda ÖZDEMİR and Typically Developing Children..... 79
Ömür GÜREL SELİMOĞLU
Gökhan TÖRET
Ufuk ÖZKUBAT
Ayşe Tuba CEYHUN DUMAN

Announcement for Conferences and Symposium

Notes for Contributors

Thanks to Editorial Board

Address: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Bölümü
06590 Cebeci - ANKARA

Phone: 0 (312) 363 33 50/3008-3013-3021 **Fax:** 0 (312) 363 61 45

Editörden...

Sevgili Okurlarımız,

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi'nin 17. cilt 1. sayısı ile yeniden karşınızdayız. Bu sayımızda emeği geçen yazarlarımıza, hakemlerimize, okurlarımıza ve Akademik Danışma Kurulu'muza huzurlarınızda bir kez daha teşekkür ediyorum. Öncelikli olarak, bu sayımızdaki bir ilki sizinle paylaşmak istiyorum. Bu sayımızda yer alan ikinci çalışma, İngilizce dilinde raporlaştırılan bir araştırmadır. Dergimizin uluslararası hakemli dergi statüsünü kazanabilmesi için, önümüzdeki süreçte de farklı dillerde yazılan makaleleri yayınlamayı planlıyoruz. Bu nedenle bundan sonraki süreçte sizlerden de farklı dillerde raporlaştırılmış çalışmalar bekliyoruz.

İkinci olarak, bu sayıda sizlerin dikkatine sunacağımız beş araştırma makalesini kısaca özetlemek istiyorum. Dergimizin bu sayısında yer alan ilk araştırma, *Emel ERTÜRK MUSTUL, Zerrin TURAN ve Yıldız UZUNER* tarafından yürütülen “*İşitme Kayıplı Çocuğu Olan Bir Annenin Etkileşim Davranışlarının Aile Eğitimi Bağlamında İncelenmesi*” adlı çalışmadır. Eylem araştırması olarak planlanan bu çalışmada araştırmacılar, çok ileri dereceli işitme kayıplı çocuğu olan işiten bir annenin etkileşim davranışlarını ve bu davranışları aile eğitimi bağlamında incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada veriler, aile eğitimi video kayıtları, anneye yapılan görüşmeler, yazarlar arasında yapılan aile eğitimi değerlendirmeleri ile geçerlik güvenilirlik toplantılarında alınan ses kayıtları, aile eğitimi seans planları ve araştırmacı günlükleriyle toplanmıştır. Toplam sekiz kez aile eğitimi yapılmış ve annenin etkileşim davranışlarını incelemek amacıyla ikinci, dördüncü, altıncı ve sekizinci aile eğitimlerinde on dakikalık anne-çocuk etkileşimlerinin video kaydı alınmış ve kayıtlar tümevarım analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda beş etkileşim davranışı belirlenmiş ve bu davranışlar iki tema altında toplanmış, annenin etkileşim davranışlarının sıklığına bakılmış ve bu davranışları desteklemek amacıyla eylem planları geliştirilmiştir. Bulgular, annenin etkileşimi destekleyen davranışlarının arttığını, etkileşimi olumsuz etkileyen davranışlarının ise azaldığını göstermiştir. Araştırmacılar, çalışmanın sonuçlarını genellemenin mümkün olmadığını, ancak elde edilen bulguların etkileşime odaklanan aile eğitimi programının bu anne-çocuk çifti için işlediğini ve erken çocukluk döneminde aile eğitiminin devam etmesi gerektiğini gösterdiğini ileri sürmüşlerdir.

Dergimizde İngilizce dilinde yayınlanan ilk çalışma olan “*Investigating the Effectiveness of “Classwide Peer Tutoring” (CWPT) Strategy in a Mixed Learning (Dis)Abilities Primary School Classroom: A Case Study (“Sınıf Genelinde Akran Öğretimi” (SGAÖ) Stratejisinin Karma Öğrenme Yeterlilikleri / Yetersizlikleri Olan Öğrencilerin Devam Ettiği İlkokul Sınıfında Etkililiğinin İncelenmesi: Bir Vaka Çalışması)*” adlı çalışma Yunanistanlı araştırmacılar *Charikleia NTOLIOU, Efthymios Papatzikis ve Vassiliki Pliogou* tarafından yürütülen bir vaka çalışmasıdır. Araştırmacılar çalışmalarında öncelikle öğrenme güçlükleri olan öğrencilerin genel eğitim sınıflarına bütünleştirilmesinde etkili bir eğitim yöntemi olan “Sınıf Genelinde Akran Öğretimi” (SGAÖ) stratejisini tartışmışlardır. SGAÖ'nün tanıtılmasına ek olarak, araştırmacılar bu çalışmada Yunanistan'da bir ilkokulun ikinci sınıfında sınıf öğretmeninin öğretici bir araştırmacı ile işbirliğine dayalı olarak çalışarak SGAÖ'nün öğrencilerin sözcük okuma performanslarına etkisinin programa dayalı değerlendirmeler ile incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçları, öğrenme güçlüğü tanısı alma riski olan öğrenciler de dâhil tüm öğrencilerin performanslarının arttığını göstermiştir. Çalışmada yöntemin tartışılmasına ek olarak, ileride yapılacak araştırma ve uygulamalara ilişkin önerilerde sunulmuştur.

Ceyhan SERVİ tarafından yürütülen üçüncü araştırma “*Gelişimsel Yetersizliği Olan Çocukların Annelerinin, Dil Edinimine ve Dilin Desteklenmesine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*” adlı çalışmadır. Bu çalışmada, annelerin gelişimsel yetersizliği olan çocuklarının dil edinimine, dil gelişimlerinin desteklenmesine ve çocuklarının iletişim ve dil performanslarına ilişkin düşünceleri incelenmiştir. Çalışmaya, gelişimsel geriliği bulunan ve yaşları 30-60 aylar arasında çocuğu olan 14 anne katılmıştır. Çocukların iletişim ve dile ilişkin gerilikleri bulunmaktadır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Annelere, dil edinimine, çocuklarının dil ve iletişim performanslarına ve dil gelişiminin desteklenmesine yönelik görüşleri sorulmuştur. Anneler, dil ve iletişim becerilerinin çocuklar tarafından taklitte, herhangi bir etki olmadan kendi başlarına ya da çevre ile sosyal etkileşime girilerek edinildiğini ifade etmişler; dil ve iletişim becerilerini desteklemede taklide dayalı tekniklerin, çocuğun ilgisini çeken etkinliklerin ve doğal yöntemlerin etkili olduğunu dile getirmişlerdir. Çocuklarının dil ve iletişim performanslarını ise alıcı dili iyi ifade edemiyor, sözel dili tercih etmiyor ve söylediklerimizi anlamıyor şeklinde belirtmişlerdir. Araştırmacı, sonuç olarak annelerin çocuklarının dil ediniminde taklidin etkili olduğunu ve çocuklarının söylenenleri anladıklarını ancak sözel olarak ifade edemediklerini düşündüklerini vurgulamıştır.

Cem ASLAN ve Salih ÇAKMAK tarafından yürütülen “*İşlevsel Görme Aktivite Programı ile Az Gören Çocuğun İzleme Becerilerinin Geliştirilmesi*” adlı çalışmada okul öncesi dönemdeki az gören bir çocuğun

işlevsel görme becerilerinden izleme becerilerinin gelişiminde İşlevsel Görme Aktivite Programı'nın etkililiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, İşlevsel Görme Aktivite Programı katılımcı çocuğa uygulanarak programın etkililiğini değerlendirmede “örnek olay çalışması” kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcısı, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ankara ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir Görme Engelliler İlkokulu'na devam eden az gören tanısı almış 5 yaşındaki bir kız çocuğudur. Çalışmada, az gören çocuğun yakın görme alanı içerisinde yer alan işlevsel görme becerilerinden izleme becerilerini sergilemedeki performans düzeyini geliştirmek amacıyla İşlevsel Görme Aktivite Programı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Programın uygulama süreci, 14 uygulama ve 6 değerlendirme oturumunu kapsayan toplam 20 oturumda tamamlanmış ve kodlanmalar yapılmıştır. Kodlanan veriler, İşlevsel Görme Aktivite Programı Değerlendirme Aracı üzerinden analiz edilerek araştırmanın bulguları elde edilmiştir. Bulgular, İşlevsel Görme Aktivite Programı'nın uygulaması sonucunda, çocuğun işlevsel görme becerilerinden izleme becerilerini sergilemedeki performans düzeyinde olumlu gelişmeler olduğunu göstermiştir. Araştırmada ayrıca bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

Dergimizin bu sayısında yayınlanan son çalışma *Yasemin DOĞAN, Selda ÖZDEMİR, Ömür GÜREL SELİMOĞLU, Gökhan TÖRET, Ufuk ÖZKUBAT ve Ayşe Tuba CEYHUN DUMAN* tarafından yürütülen “*Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ve Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Anne-Çocuk Etkileşiminin Karşılaştırılması*” adlı araştırmadır. Bu araştırmada otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan çocuğa sahip (n=34) anneler ile normal gelişim gösteren çocuğa sahip (n=28) annelerin çocuklarıyla etkileşimleri sırasında sergiledikleri etkileşim davranışları karşılaştırılmıştır. Çalışmada annelerin serbest oyun bağlamında çocukları ile etkileşimlerinin video kayıtları alınmıştır. Video kayıtları, anne davranışları için oluşturulan beş kategori ve çocuklarına sundukları pekiştireçlerin analizi ile incelenmiştir. Annelerin etkileşim davranışları kategorileri; yönlendirici olma, başarı odaklı olma, yanıtlayıcı olma, sıcak olma ve etkileşimsizliktir. Elde edilen bulgular, OSB'li çocuğu olan annelerin normal gelişim gösteren çocuğu olan annelere göre daha fazla yönlendirici ve daha az yanıtlayıcı etkileşim davranışları sergilediklerini göstermiştir. Bulgular, erken çocukluk döneminde OSB'li çocuğu olan ve normal gelişim gösteren çocuğu olan annelerin çocuklarına yönelik etkileşim davranışları bağlamında tartışılmış ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Dergimizin yeni yayım ve yazım kuralları ile örnek şablona “<http://editor.ankara.edu.tr/index.php/ozelegt/about/submissions#authorGuidelines>” adresinden ulaşabileceğinizi bir kez daha belirtmek isterim. Yeni yayım ve yazım kuralları ile örnek şablonun dergimize erişiminizi kolaylaştırdığımı ümit ediyorum.

Dergimizin sayılarının zamanında çıkması için yoğun çaba harcayan Editörler Kurulu'nda yer alan çalışma arkadaşlarım Editör Yardımcıları *Yard. Doç. Dr. Bahar KEÇELİ KAYISILI* ve *Öğr. Gör. Dr. Meral Çilem ÖKÇÜN AKÇAMUŞ*, Teknik Koordinasyon Sorumluları *Araş. Gör. Şeyda DEMİR*, *Araş. Gör. Zeynep BAHAP KUDRET* ve *Araş. Gör. Gamze ALAK*'a huzurlarınızda çok teşekkür ediyorum. Sonsuz enerjileri ve sabırları ile zorlu çalışmalarını keyfe dönüştürüyorlar....

Bu sürece katılımları ve katkıları için okurlarımıza, yazarlarımıza ve hakemlerimize çok teşekkür ediyorum ve süreçte yaşanabilecek küçük sorunlar için anlayış göstermenizi rica ederek saygılarımı sunuyorum...

Doç. Dr. Hatice Bakkaloğlu